

Hukuk Bülteni

Bankacılık ve Finans | Şubat 2022

DİJİTAL BANKALARIN FAALİYET ESASLARI İLE SERVİS MODELİ BANKACILIĞI

Dijital Bankaların Faaliyet Esasları ile Servis Modeli Bankacılığı Hakkında Yönetmelik ("Yönetmelik") 1 Ocak 2022 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Bu kapsamda bankacılık ve finans sektörü için yeni düzenlemeler ve ilgili iş modellerine ilişkin tanımlar yapılmıştır.

Söz konusu gelişmeler çerçevesinde dijital bankaların yaygınlaşması ile beraber, geleneksel bankacılık hizmetleriyle karşılaştırıldığında daha pratik ve az maliyetli bir şekilde ilgili hizmetlere ulaşılabilecektir.

1. Dijital Bankalar

Yönetmelik uyarınca dijital banka, bankacılık hizmetlerini fiziksel şubeler yerine elektronik bankacılık hizmetleri dağıtım kanalları aracılığıyla sunan kredi kuruluşunu ifade eder.

Kuruluş ve Faaliyet İzni

Yönetmelik kapsamındaki kuruluş ve faaliyet izni genel şartları Bankaların İzne Tabi İşlemleri ile Dolaylı Pay Sahipliğine İlişkin Yönetmeliği hükümleri saklı kalmak üzere ilave hükümler olarak uygulanacaktır.

Dijital bankaların faaliyet izni alabilmesi için gerekli olan asgari ödenmiş sermaye tutarı, nakden ödenmiş olmak üzere, bir milyar Türk lirasıdır. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) bu tutarı artırmaya yetkilidir. Asgari ödenmiş sermaye tutarının başvuru esnasında veya daha sonrasında 2,5 milyar Türk Lirası veya üzerinde olması halinde, BDDK söz konusu dijital bankanın yapacağı başvuru üzerine, yeni durumda risklerini yönetebileceğine kanaat getirdiği

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

dijital bankalar için Yönetmelik'te yer verilen faaliyet kısıtlamalarının tamamen ya da uygun göreceği bir geçiş planı çerçevesinde kademeli olarak kaldırılmasına karar verebilir.

Başvuru sahibinin hâkim ortaklarının teknoloji, elektronik ticaret ya da telekomünikasyon hizmetleri sunan tüzel kişiler olması durumunda, BDDK söz konusu hâkim ortak tüzel kişilerin veya bu tüzel kişilerin kontrolünü elinde bulunduranların Türkiye'de yerleşik olmalarını ve Türkiye'de yerleşik kişilerin borçluluk durumu ve mali gücüne ilişkin ellerinde bulundurdıkları risk verilerini paylaşmaya yönelik olarak Risk Merkezi ile bilgi alışverişi sözleşmesi imzalamış olmalarını şart koşabilecek.

Bilgi sistemlerinden sorumlu en üst düzey yönetici olarak belirtilen personelin en az genel müdür yardımcısı seviyesinde atanmış olması ve yönetim kurulu üyelerinden en az birinin bilgi sistemleri yönetimi alanında en az on yıl mesleki tecrübeye sahip olması şarttır.

Faaliyet Sınırları

Dijital bankaların kredi müşterileri yalnızca finansal tüketicilerden ve KOBİ'lerden oluşabilir. Dijital bankalar, KOBİ boyutunu aşmayan işletmelere hizmet sunmaya başladıktan sonra bu işletmelerin KOBİ boyutunu aşması durumunda, işletmeler yeniden KOBİ boyutu sınırlarına dâhil oluncaya kadar yalnızca KOBİ boyutunu aşan müşterilere sunulabileceği belirtilen hizmetleri (KOBİ boyutunu aşan işletmeler için döviz kredisi kullandırması gibi) sunabilir. İlâveten, dijital bankalar mevduat ve katılım bankalarının gerçekleştirdiği tüm işlemler ile bankalararası piyasalarda ve sermaye piyasalarında faaliyet yürüterek Bankacılık Kanunu kapsamında kredi olarak sayılan işlemleri gerçekleştirebilecek ve diğer bankalara kredi kullandırabilecektir.

Dijital bankalar; genel müdürlük ile genel müdürlüğe bağlı hizmet birimleri dışında muhabirlik, acentelik, temsilcilik gibi teşkilatlanmaya gidemeyecek, genel müdürlüğe bağlı hizmet birimlerini amacı dışında fiziksel şube gibi kullanıramayacak, dijital ortamda gerçekleştirilecek olanlar hariç kiralık kasa ve emanete alma işlemleri ile saklama hizmetlerini sunamayacaktır. Ancak bu bankalar, müşteri şikayetleri için en az bir fiziki ofis açmakla yükümlü olacaktır. Bununla birlikte pazarlama hizmetleri kapsamında alınan hizmetler de dâhil olmak üzere Destek Hizmetleri Yönetmeliği'ne uygun olarak destek hizmeti kuruluşlarından müşteri ile yüz yüze iletişim kurulacak şekilde hizmet alınması söz konusu düzenlemelere bir aykırılık teşkil etmeyecektir. Aynı şekilde, elektronik bankacılık hizmetleri dağıtım kanallarında başlayıp bu kanallarda fiili imkânsızlık nedeniyle tamamlanamayan ve ATM gibi fiziksel erişim noktalarından da gerçekleştirilemeyen işlemlerin dijital bankanın kendi personeli ya da destek hizmeti aldığı kuruluş personeli vasıtasıyla müşteri ile yüz yüze iletişim kurularak tamamlanması da mümkündür.

Yönetmelik ile tüketici niteliğini haiz müşteriye kullanılacak teminatsız nakdi krediler için sınırlama getirilmiş olup, kredi kartları ile gerçekleştirilen harcamalar ve nakit çekimleri ile kredili mevduat hesapları hariç, müşterilere toplamda azami aylık net ortalama gelirlerinin dört katı tutarında teminatsız kredi verilebilecektir. Ancak, müşterinin aylık net ortalama geliri tespit edilemiyorsa bu tutar en fazla 10 bin Türk lirası olacaktır. Ayrıca dijital bankalar, müşterilerinin

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

ödeme güçlerini değerlendirebilmek amacıyla müşteri hakkında edineceği bilgiler ile objektif kriterlere dayanmak şartıyla kendi gelir tahmin modellerini kullanarak değerlendirmeler yapabilecek ve gelir tespitinde bulunabilecektir.

Mevcut Bankaların Dijital Bankacılığa Geçmesi

Dijital bankalar dışındaki, faaliyet izni almış ve mevcut faaliyet izinleri çerçevesinde fiziksel şubeleri üzerinden de hizmet sunmaları mümkün olan bankaların, kısmen ya da tamamen elektronik bankacılık hizmetleri dağıtım kanalları aracılığıyla hizmet sunmak istemesi halinde ya da mevcut faaliyet izinlerinin kapsamıyla sınırlı olmak kaydıyla aynı tüzel kişilik altında farklı bir marka adı ile bu şekilde hizmet sunmak istemesi halinde, Yönetmelik çerçevesinde ayrı bir başvuru yapılması gerekmemektedir. İlgili bankalar için Yönetmelik'in dijital bankalarla ilgili hükümleri uygulanmayacak olup, söz konusu bankalar bu kapsamda şubelerini, ancak BDDK'nın uygun göreceği bir plan dâhilinde kapatabilirler. Bu bankaların faaliyetlerini sadece elektronik bankacılık hizmetleri dağıtım kanalları ile gerçekleştirmek istemeleri halinde, BDDK'nın gözetimine ve denetimine tabi kuruluşların bilgi sistemlerinin yerinde denetimi ile görevli hizmet biriminin söz konusu bankaların bilgi sistemlerinin yeterliliği konusunda uygun görüşünün bulunması şartı aranmaktadır.

2. Servis Modeli Bankacılığı

Yönetmelik uyarınca servis modeli bankacılığı, arayüz sağlayıcıların sundukları arayüz yoluyla, müşterilerin servis bankalarının sistemleriyle doğrudan açık bankacılık servisleri aracılığıyla bağlantı kurarak servis bankası üzerinden bankacılık işlemlerini gerçekleştirebildikleri hizmet modeli anlamına gelmektedir. Servis bankası yalnızca yurt içinde yerleşik arayüz sağlayıcılara ve yalnızca kendi faaliyet izinleri çerçevesinde servis modeli bankacılığı hizmeti verebilir. Bankalar ise arayüz sağlayıcısı olamamaktadırlar. Arayüz sağlayıcılar, müşteri nezdinde banka ya da ödeme kuruluşu ve elektronik para kuruluşu gibi faaliyet gösterdikleri, banka gibi mevduat ve katılım fonu topladıkları ya da ödeme hizmeti sağlayıcısı gibi fon topladıkları izlenimini uyandıracak ifadeler kullanamaz.

Arayüz Sağlayıcı ve Servis Bankası İlişkisi

Kredi tahsis kararı dâhil olmak üzere, müşteriye bankacılık hizmetlerinin arayüz sağlayıcının arayüzü üzerinden servis modeli bankacılığı yoluyla sunulup sunulmamasına servis bankası karar verecektir. Bu kapsamda müşteriye sunulacak bankacılık hizmetleri servis bankasının bilançosu üzerinden gerçekleştirilecektir.

Servis bankasının arayüz sağlayıcısının müşterisine bankacılık hizmeti sunabilmesi için söz konusu müşteri ile servis bankası arasında sözleşme ilişkisinin kurulması gereklidir. Bunun yanında, servis bankasının, bir arayüz sağlayıcıya hizmet verebilmesi için aralarındaki hizmet sözleşmesinde aranan hususlar Yönetmelik'te düzenlenmiştir. Ayrıca, arayüz sağlayıcıya aktarılan sır niteliğindeki

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

verilerin arayüz sağlayıcı ya da arayüz sağlayıcı adına hizmet aldığı taraflarca işlendiği sistem ve veri yedeklerinin yurt içinde bulundurulması gerekmektedir.

Yönetmelik uyarınca arayüz sağlayıcı ve servis bankası, müşterinin servis bankasının sunduğu hizmetlere erişmede kullandığı arayüz sağlayıcının mobil uygulaması ya da internet tarayıcısı temelli arayüzünün, Bankaların Bilgi Sistemleri ve Elektronik Bankacılık Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'te yer alan, elektronik bankacılık hizmetlerine ilişkin yer verilen kimlik doğrulama ve işlem güvenliği yükümlülüklerine uygun olmasını sağlamak konusunda müteselsilen sorumludurlar.

BDDK İzni ve Yetkileri

Arayüz sağlayıcı, servis bankasından hizmet almasının yanında, servis bankası ile müşteri arasında sözleşme ilişkisinin kurulmasına aracılık etmesi veya bu sözleşme kapsamında sağlamakta olduğu arayüz üzerinden müşteriye servis bankası tarafından bankacılık hizmetlerinin sunulmasına imkân vermesi açısından, servis bankasına hizmet sunan bir destek hizmeti kuruluşu niteliğindedir. Bu anlamda arayüz sağlayıcısı olarak bir servis bankasına destek hizmeti verilebilmesi için BDDK'nın izni gereklidir.

Servis bankası da bu kapsamda hizmet verdiği tüm arayüz sağlayıcılarının listesi ve hangi bankacılık hizmetlerini kullandığını gösterecek şekilde, verdiği hizmet kapsamı hakkında internet sitesi aracılığıyla bilgi vermekle ve arayüz sağlayıcılar ile imzaladığı her hizmet sözleşmesini ve bu sözleşmelerde değişiklik öngören sözleşme değişikliği örneğini BDDK'ya göndermekle yükümlüdür.

Yönetmelik uyarınca, BDDK çeşitli durumlarda arayüz sağlayıcıya vermiş olduğu izni iptal etmeye yetkilidir. Bu kapsamda, arayüz sağlayıcının, geliştirmiş olduğu arayüz üzerinden müşterilerine ilave olarak servis bankasının bankacılık hizmetlerini de sunmasına imkân tanınması ve bu kapsamda varsa servis bankasına ödediği hizmet bedeli karşılığında, müşterilerinden talep edeceği her türlü ücret, masraf, komisyon ve menfaatlerin bu hükümlerin dolanılması amacıyla kullanıldığının veya arayüz sağlayıcı tarafından servis bankasına sunulan destek hizmetlerinin ilgili mevzuat hükümlerine uygun olmadığına tespiti halinde söz konusu izin iptal edilebilecektir.

İLETİŞİM

Av. Eda Saraçoğlu

esaracoglu@kolcuoglu.av.tr

Av. Revna Ulu

rulu@kolcuoglu.av.tr